GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

România și străinătate: Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ: la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE: O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 219. *Lunĭ Marțĭ, 30 Septemvre (12 Octomvre.)* 1886.

NOU ABONAMENTŬ
la
„GAZETA TRANSILVANIEI.“

Cu 1 Octomvre 1886 st. v., se va începe **unŭ nou abonamentŭ**, la care invitămŭ pe toțĭ onorații amicĭ și sprijinitorĭ ai fóiei nóstre.

Prețulŭ Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:
pe trei lunĭ **3 fl.**
„ șése „ 6 „
„ unŭ anŭ 12 „

Pentru România și străinătate:
pe trei lunĭ **10 francĭ**
„ șése „ **20** „
„ unŭ anŭ **40** „

Abonarea se póte face mai ușorŭ și mai repede prin **mandate postale.**

Abonaților de păn'acum li-se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ fâșiei sub care au primitŭ ḍiarulŭ.

Domnii ce se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ și a arĕta și posta ultimă.

Administrațiunea.

Brașovŭ, 28 Septemvre 1886.

Ḍiarele polonese din Galiția aducŭ scirea sensațională, că Rusia face pregătirĭ militare în Basarabia. I se raportéză lui „Dziennik Polski“, că unŭ corpŭ de armată de 25,000 ómenĭ, care era concentratŭ la manevre între Chișinev și Bender, a fostŭ trimesŭ la Odesa și la Ungheni, ér garnisóna dela Hotinŭ fù îndreptată la granița română. In Iedince sĕ fi sositŭ deja douĕ regimente de infanteriă și o bateriă de câmpŭ și în Șmerinca s'ar ține gata unŭ mare numĕrŭ de vagóne pentru transportulŭ trupelorŭ.

Asemenĭ scirĭ a primitŭ și „Neue freie Presse“ dela corespondentulŭ sĕu din Basarabia, care afirmă, că în cercurile militare rusescĭ se vorbesce despre viitórea ocupare a Bulgariei ca de unŭ lucru sigurŭ. Ḍiarulŭ rusŭ „Odeschy Wiestnik,“ ca și când ar voi se confirme acésta, raportéză că suntŭ chemațĭ sub arme 230,000 de recruțĭ.

In contraḍicere cu aceste faime suntŭ asigurările oficióse, ce se dau din Berlinŭ și din Petersburg, că Rusia n'ar avé de gând sĕ ocupe Bulgaria.

In același timpŭ însĕ pledéză organulŭ partidei național liberale sêrbescĭ din Belgradŭ pentru o acțiune repede a Rusiei, cerêndŭ ca acésta sĕ ocupe Bulgaria. De altă parte procedarea generalului Kaulbars în escursiunile sale prin Bulgaria pare a avé de scopŭ tocmai a provoca conflicte între poporațiunea și regența bulgară, spre a pregăti terĕmulŭ ocupațiunei militare.

Suntemŭ în privința acésta de acordŭ cu cei ce nu credŭ că cestiunea bulgară se va puté resolva fără a se turbura pacea.

Este invederatŭ, că purtarea generalului Kaulbars stă în contraḍicere fățișă cu politica ce-o urmăresce monarchia nóstră, conformŭ de clarațiunilorŭ d-lui Tisza în camera ungurésca. Agentulŭ diplomaticŭ rusescŭ se geréză în Bulgaria ca într'o provinciă rusésca, ține discursurĭ lungĭ în adunările poporale, criticândŭ guvernulŭ bulgarŭ actualŭ, ațițândŭ massele în contra lui și amenințândŭ cu puterea covĕrșitóre a Țarului.

Debutulŭ d-lui Kaulbars, décă este sĕ dămŭ deplinŭ credĕmêntŭ scirilorŭ telegrafice transmise de „Agenția Havas,“ n'a avutŭ însĕ până acum resultatulŭ doritŭ. Se pare, că brusca purtare a generalului rusŭ a deșteptatŭ și mai multŭ spiritulŭ de oposițiune și de neatêrnare în Bulgarĭ, și poporațiunea pretutindenea sĕ fi luatŭ partea regenței.

Altfelŭ suntŭ scirile ce le primescŭ ḍiarele rusescĭ. Aceste spunŭ, că în armata bulgară ar domni mare nemulțămire contra regenței, și că în Sistov întréga poporațiune sĕ fi hotărîtŭ de a nu lua parte la alegerĭ și de a protesta în contra Sobraniei, ce se va întrunì fără consêmțĕmêntulŭ Rusiei.

Suntemŭ siguri că aceste scirĭ suntŭ esagerate, dér în totŭ casulŭ putemŭ admite, că agitațiunile generalului Kaulbars au produsŭ o scisiune între Bulgarĭ, care de sigurŭ, că s'a manifestatŭ cu ocasiunea alegerilorŭ pentru Sobraniă, ce erau ficsate pe ḍiua de erĭ, Duminecă.

N'avemŭ încă nicĭ o scire despre resultatulŭ acestorŭ alegerĭ. Sĕ fiă óre din nou oprită corespondența telegrafică a Sofiei cu străinătatea? Póte că órele cele mai deapróape ne vorŭ aduce vre-o nouă surprindere, bunăóră resturnarea regenței séu altceva de soiulŭ acesta. In imprejurările de astăḍĭ ne putemŭ aștepta la orĭ și ce.

Spre a mări confusiunea și a contribui la ațițarea spiritelorŭ și așa destulŭ de agitate, au începutŭ acum și consulii englesi a imita esemplulŭ generalului Kaulbars. Se ḍice, că la meetingulŭ din Rusciucŭ ar fi vorbitŭ și consululŭ Angliei, conjurândŭ pe Bulgarĭ, ca sĕ nu cedeze pretensiunilorŭ Rusiei.

Décă se va adeverì acésta, atuncĭ „Standard“ s'a întârḍiatŭ cu critica, ce o face „monstruósei conduite“ a generalului Kaulbars, care, întrândŭ în contactŭ directŭ cu poporulŭ, a violatŭ legile internaționale. După ce acum și representanții Angliei au începutŭ a-ĭ face concurență generalului Kaulbars, rĕmâne ca urma sĕ alégă, care din ambele părțĭ a avutŭ o purtare mai puținŭ monstruósă.

Se vorbesce de-o notă identică ce ar pregăti'o Austro-Ungaria împreună cu Anglia spre a-o trimite la Petersburg. Dér pre când ḍiarele engleze variază tema despre o înțelegere între Anglia și Austro-Germania unele foi germane vorbescŭ de-o probabilă apropiare a Franciei de Germania, în scopŭ de a sili pe Englesi sĕ-șĭ retragă trupele din Egiptŭ.

Cine se mai póte orienta în chaosulŭ acestorŭ scirĭ contradicĕtóre?

Crisa bulgară.

— *„Standard“* cere ca Țarulŭ sĕ recheme pe generalulŭ Kaulbars a cărui conduită a devenitŭ monstruósă prin violarea legilorŭ internaționale.

— Corespondentulŭ din St. Petersburg alŭ ḍiarului *„Daily News“* spune că Austria e firmŭ hotărîtă a înpedeca orĭ ce nouă încălcare din partea Rusiei în Bulgaria si că ar esista unŭ acord complectŭ cu Englitera pentru trimiterea unei note apróape identice la St. Petersburgŭ.

— Depeșĭ private din Belgradŭ anunță, că organulŭ partidului naționalŭ-liberalŭ *„Beogradski Dnevnik“*, cere o acțiune repede a Rusiei și ocuparea Bulgariei pentru ca Europa occidentală sĕ afle că nimenĭ afară de Rusia nu trebue sĕ aibă influință în Balcanĭ. Ḍiarulŭ *„Nozi Beodradski Dnevnik“* vorbesce în același sensŭ.

— *„Kreuz Zeitung“* respinge paralelulŭ stabilitŭ de ḍiarele rusescĭ între situațiunea Austrii în Bosnia. Influința rusésca în Bulgaria nu este justificată decâtŭ numai câtŭ echivaléză influința exercitată de Austria în Serbia: dér Rusia nu voiesce sĕ sciă nimicŭ de o atare stare de lucrurĭ, căcĭ acésta ar fi a nu se ocupa de afacerile interióre ale Bulgariei.

— Ultimele incidente din Sofia ar fi nemulțumitŭ cercurile nóstre politice din Berlinŭ.

— Circulă scirea că lord Churchill, însoțitŭ de ambasadorulŭ Engliterei Sir Malet, se va duce la Varzinŭ să vèḍă pe principele de Bismark. După o altă scire, lordul Churchill va avea o întrevedere cu principele Alexandru de Battenberg.

— Ḍiarele vieneze semnaléză óre-carĭ articule din ḍiarele rusescĭ, ce declară că Rusia îșĭ va schimba politica actuală, ceea ce nu va fi plăcutŭ nicĭ Austriei nic Germaniei

— După nisce scirĭ primite din Parisŭ, se va trimite o protestare colectivă la St. Petersburgŭ, în casulŭ in care Rusia ar usa de violențe în Bulgaria.

Scirile din Rusciuk semnaléză o furtună pe Dunăre. Lumea sĕ îngrijesce de situațiunea generalului Kaulbars, care a avutŭ curagiulŭ sĕ meargă în josulŭ Dunărei într'o barcă.

Generalulŭ Kaulbars a plecatŭ dela Sistov într'o barcă cu pânḍe și a sositŭ în Rusciuc abia la 6 óre din causa vêntului contrarŭ. Generalulŭ, însoțitŭ de 3 persóne, a fostŭ primitŭ la debarcare de consululŭ Rusiei, dér fiindŭ că era întunericŭ nicĭ unŭ curiosŭ nu se afla pe cheiŭ.

— Diarele vienese constată că declarațiunile contelui Taaffe, privitóre la raporturile Austro-Ungariei cu Germania nu lasă sĕ subsiste nicĭ o neînțelegere și că suntŭ de natură a produce o împăciuire complectă.

— *„Tagblatt“* ḍice că sinceritatea constantă a națiunei bulgărescĭ va sprijini acțiunea diplomatică a puterilorŭ contra politicei subversive a Rusiei. Trebue cabinetele sĕ se înțeleagă asupra mĕsurilorŭ de luatŭ contra nihilismului unei politice ce se silesce a rĕsturna instituțiunile. Sinceritatea armatei bulgărescĭ e cu atâtŭ mai necesară cu câtŭ acéstă politică nihilistă amenință sé trécă granița sêrbéscă.

— Se semnalează marile sforțărĭ ce le face partidulŭ rusŭ în Serbia pentru a provoca resturnarea regelui Milanŭ. Se vorbesce chiar de proecte de atentatŭ contra persónei sale.

— Nisce informațiunĭ din Berlinŭ confirmă că Rusia n'are de gând sĕ ocupe Bulgaria.

— *„Corespondența politică“* declară, pe basa unei comunicațiunĭ a legațiunei sêrbescĭ, că nu se scie nimicŭ despre o pretinsă conspiraține ce s'ar fi descoperitŭ contra regelui Milanŭ.

In camera deputaților din Viena, rĕspunḍêndŭ la interpelarea d-lui Heilsberg, contele Taaffe declară că presupunerea că alianța dintre Austria și Germania ar fi sdruncinată e cu totulŭ nefundată. Acéstă alianță se întemeează pe niște base cu totulŭ precizate în delegațiunĭ de către contele Kalnoky. Nu trebue sĕ ne tememŭ că raporturile intime și deplina încredere între cele douĕ monarchii ar pute sĕ fiă turburate sĕu slăbite.

Aspectulŭ orașului Rusciucŭ e liniștitŭ, dér spiritele suntŭ surescitate și elementulŭ civilŭ pare cu totulŭ decisŭ a resista prin tóte mijlócele la obstacolele ce s'ar puté produce Duminică la alegerĭ. In privința atitudinei probabile a ofițerilorŭ părerile suntŭ împărțite. Părerea unanimă este că décă, după cum speră Bulgarii, se va întruni adunarea cea mare, ea va vota pentru prințulŭ Alexandru și mulțĭ adaogă că décă Europa ar opune unŭ veto, adunarea va proclama forma republicană. In privința atitudinei ce o va ține generalulŭ Kaulbars, părerile suntŭ asemenea împarțite. Unii ḍicŭ că generalulŭ se va duce la Șumla, alții ḍicŭ că va remâné la Rusciucŭ până după alegerĭ și în acestŭ din urmă casŭ e temere că se vorŭ naște turburărĭ. In meetingulŭ ce s'a ținutŭ în 8 Octomvre consululŭ Engliterei ar fi angagiatŭ în realitate pe Bulgarĭ sĕ nu cedeze nimicŭ Rusiei.

— Articolulŭ din *„Nord. Allg. Zeitung“*, care desfătuește dela ocupația rusă a Bulgariei, a avutŭ de resultatŭ, că foile din Petersburgŭ, carĭ până aci pretindéu, că puterile vecine vréu sĕ împingă pe Rusia la o ocupațiune prejudițiabilă intereselorŭ sale, cerŭ érășĭ energicŭ mĕsurĭ violente contra Bulgariei. Numai unele foi se pronunță, ca Bulgaria sĕ fiă lăsată în mila Domnului. E surprinḍetorŭ, că colonelulŭ Komarow, bine informatŭ asupra disposiției din cercurile militare, este acum contra ocupării și numește șoviniștĭ pe acei publiciștĭ rușĭ, carĭ pledéză pentru ocupare, ḍicêndŭ că ei ducŭ apa la móra dușmanilorŭ Rusiei. Cu tóte astea se crede că ocuparea rusă va urma, décă va fi evidentŭ fiasco lui Kaulbars și că atuncĭ și Turcia va lua o atitudine rĕsboinică. Insĕ mulțĭ consideră ocuparea ca o spadă cu douĕ tăișurĭ, ce ar puté sĕ rănéscă pe Rusia, tăindŭ totodată relațiile ei cătră Europa și lumea slavă.

— Ministrulŭ bulgarŭ de esterne d. Nacevicĭ a adresatŭ o circulară representanțilorŭ puterilorŭ în Sofia,

în care enumĕră actele generalului Kaulbars spre a dovedi, că generalulŭ a comisŭ încălcărĭ esenţiale în autonomia internă a Bulgariei. Circulara conţine numeróse amĕnunte şi în fine rógă puterile semnătóre tractatului dela Berlinŭ sĕ dea sprijinulŭ lorŭ moralŭ guvernului legalŭ constituitŭ alŭ Bulgariei contra acestorŭ încălcărĭ. In urma acestei manifestărĭ a guvernului bulgarŭ se face unŭ viu schimbŭ de idei între cabinete. In Londra domnesce părerea, ca puterile sĕ facă la Petersburg representaţiunĭ colective în basa circulării bulgare. Opinia altui cabinetŭ este însĕ, ca guvernulŭ rusŭ sĕ fiă învitatŭ, nu în formă colectivă, ca sĕ se pronunţe asupra fapteloră citate în circulara bulgară. Atitudinea resolută a Angliei se ḑice că n'a rĕmasŭ fără impresie în Continentŭ, pentru că aci se vede unŭ semnŭ, că Anglia e decisă a ieşi din atitudinea'i reservată de până acum.

— Consululŭ rusŭ din Filipopolŭ, d. Igelström, a primitŭ o copiă a cererilorŭ generalului Kaulbars şi ordinulŭ sĕ le multiplice litograficŭ şi sĕ pue a se distribui în publicŭ. Dimitrov, prefectulŭ oraşului, a luatŭ îndată mĕsurĭ spre a opri circularea foilorŭ căcĭ nu se ceruse permisiunea autorităţilorŭ, ba nicĭ prefectului nu se trimisese nicĭ unŭ exemplarŭ. Pe tóte colţurile stradelorŭ suntŭ afişe ale prefecturii, prin care alegĕtorii suntŭ chemaţĭ la alegerĭ la 28 Septemvre. Unŭ meeting, la care au participatŭ cele mai bune clase ale poporaţiunei din Filipopolŭ, a votatŭ prin aclamare o resoluţiă cu trei puncte. Primulŭ punctŭ esprimă dorinţa ca Bulgaria sĕ rĕmâiă unită, liberă şi independentă; alŭ doilea exprimă regenţei asentimentulŭ la convocarea Sobraniei, spre a se procede câtŭ mai curêndŭ la alegerea unui nou prinţŭ; alŭ treilea blaméză pe autorii conspiraţiei, ce a provocatŭ abdicarea prinţului Alexandru. Aceste puncte s'au adusŭ prin telegrafŭ la cunoscinţa d-lui Radoslavov.

— Lordu Churchill a trecutŭ Mercurĭ incognito prin Berlinŭ. Acum se află la Dresda şi se va reîntórce prin Viena şi Parisŭ.

— La meetingulŭ din Rusciucŭ convocatŭ de Zaharia Stoianov capulŭ partidei liberale naţionale bulgare, nicĭ n'a presidatŭ, „nicĭ n'a luatŭ parte consululŭ englezŭ Dalzeelŭ. ḑice „Telegrafulŭ“. La meetingŭ Stoianov a cetitŭ următórea depeşă a principelui Alexandru:

»Refusŭ a primi banii votaţĭ de Sobraniă. Fiind realesŭ de marea Sobraniă, voiŭ reocupa tronulŭ prin graţia lui Dumneḑeu şi voinţa singură a naţiunei bulgare.«

Colonelulŭ Filov, comandantulŭ pieţei, şi corpulŭ ofiţerescŭ au aderatŭ la resoluţiunea votată de meeting. Oficerii au hotărîtŭ de a nu merge spre întâmpinarea lui Kaulbars.

— Maiorulŭ Blescov şi căpitan Dermancev, ambii din Rusciucŭ, au demisionatŭ, asemenea s'au depărtatŭ din rîndurile armatei bulgare şi alţĭ câţĭ-va oficerĭ bănuiţĭ a fi primitŭ sĕ trădeze patria lorŭ, pentru a fi bine resplătiţĭ.

Donĕ apelurĭ contra lui Kaulbars.

Biuroulŭ partidelorŭ amice guvernului din Sofia a publicatŭ următorulŭ apelŭ contra generalului rusŭ Kaulbars:

Fraţilorŭ! Kaulbars a plecatŭ în provinciă cu scopurĭ de agitaţiă, spre a vĕ îndemna sĕ vĕ lĕpădaţĭ de patriă, de independenţa şi istoria bulgară. Elŭ caută sĕ provóce o rĕscólă spre a face posibilă ocupaţia rusă.

Deschideţi-vĕ ochii décă doriţĭ sĕ nu vĕ blastăme urmaşii voştri. Arătaţĭ generalului fără consciinţă, că patria vĕ este mai scumpă decâtŭ orĭ ce. Elŭ vĕ minte, décă vĕ vorbesce în numele Ţarului. Păziţi-vĕ de elŭ ca de ciumă. Nu uitaţĭ că ochii întregeĭ lumĭ civilisate suntŭ îndreptaţĭ spre noi. Décă nu ne arĕtămŭ demnĭ de independenţă, ţéra ne va fi jăfuită. De noi depinde apĕrarea; décă nu ceremŭ ocuparea, nimenĭ nu ne-o póte impune. Voi oficerĭ bulgarĭ şi soldaţĭ, carĭ nu de multŭ v'aţĭ vĕrsatŭ sângele pentru independenţa patriei nóstre, vĕ veţĭ arĕta ca demnĭ fii ai Bulgariei şi inaccesibilĭ rublelorŭ ruse. Kaulbars vĕ va momi, va căuta sĕ vĕ mintă şi sĕ vĕ cumpere. Nu vĕ lăsaţĭ! Păstraţĭ onórea Bulgariei, ca sĕ vi-se eterniseze numele; ţineţĭ susŭ onórea soldatului bulgarŭ!

Zaharia Stoianov a publicatŭ următórea proclamaţiune cătră oficerii bulgarĭ:

Oficerĭ! Desceptaţi-vĕ, fii ai Bulgariei, sunteţĭ óre unŭ corpŭ deosebitŭ de naţiune, că se adreséḑă la voi aparte? Sunteţĭ acelaşĭ corpŭ cu naţiunea, der vai, aḑi au sositŭ timpurĭ grele, când vocea hotărîtóre vĕ aparţine şi vouĕ. In mijloculŭ vostru a străbătutŭ satana.

Agenţii anarhiştĭ caută a vĕ îndupleca, vi sĕ promitŭ munţĭ de aurŭ, grade şi decoraţii pentru ca sĕ fiţĭ hotărîţĭ de a comite cea mai mare crimă — trădarea patriei. Acésta voeşce o putere, care a doua ḑi dupăce se va consuma crima va declara: oficerii bulgarĭ suntŭ demoralisaţĭ, au devenitŭ nisce politicianĭ, este de neapĕrată trebuinţă ca sĕ fiă înlocuiţĭ cu oficerĭ ruşĭ. Arătaţĭ străinilorŭ că sciţĭ pentruce v'aţĭ luptatŭ la Slivniţa, că despreţuiţĭ făgăduielile necurate, că aerulŭ casematelorŭ dela Orengurg şi Tiflis vĕ e nesuferitŭ, că Bulgaria este liberă şi independentă. Sĕ trăiască Bulgaria independentă. Sĕ trăiască eroulŭ dela Slivniţa, Alexandru I.«

Rĕsboiu cu Rusia.

„Allgemeine Zeitung“ din München îşĭ încheiă seria articulilorŭ, din carĭ amŭ reprodusŭ o parte în numĕrulŭ trecutŭ de Sâmbătă, descriindŭ situaţiunea din Bosnia şi Erţegovina şi peste totŭ din Austro-Ungaria, vrêndŭ se deducă de aci, că într'unŭ rĕsboiu cu Rusia puţinĭ sorţĭ de reuşită ar avé monarhia nóstră.

Prin detronarea lui Alexandru, Rusia a obţinutŭ în cestiunea Orientului cea mai mare victoriă dela umilirea sa la congresulŭ din Berlinŭ încóce. Şi faţă cu acéstă victoriă a Rusiei, ce posiţiune ia Austro-Ungaria în peninsula balcanică?

Cu ocuparea Bosniei şi Erţegovinei au începutŭ poporele Austro-Ungariei se se'mprietenéscă, deşi la începutŭ erau contra ocupaţiunei. Trebue sĕ mărturisimŭ că Austria a făcutŭ multŭ bine în Bosnia şi Erţegovina, décă ţinemŭ sémă de starea ce domnea acolo înainte de ocupaţiune. S'a adusŭ acolo ordine şi moralitate, s'au îndreptatŭ deopotrivă confesiunile, s'au construitŭ şosele şi căi ferate ş. a.

Cu tóte astea ar fi o greşélă a crede, că poporaţiunea e mulţămită. Nemulţămirea cu dominaţiunea austriacă e totŭ aşa de mare ca şi cu cea turcéscă. Causele principale suntŭ, că Austria n'a resolvatŭ cestiunea agrară şi n'a căutatŭ sĕ'şĭ câştige simpatiele Sêrbilorŭ de acolo, care formézá grosulŭ poporaţiunei din Bosnia şi Erţegovina.

Cestiunea agrară a fostŭ şi sub dominaţiunea turcéscă cea mai arḑĕtóre cestiune, causa revoltelorŭ periodice. Rajalele (iobagii) creştine căutau sĕ se libereze de Begii mohamedanĭ. Când în 1876 a isbucnitŭ rĕsboiulŭ sêrbo-turcŭ ei credeau că Serbia va îndeplini opera liberării. Când după aceea în 1878 Austria a intratŭ în Bosnia, credéu Rajalele că Austria îi va libera de Begĭ şi le va da pĕmênturĭ. Dér poporaţiunea creştină a fostŭ desamăgită cu atâtŭ mai multŭ, cu câtŭ Serbia în părţile anexate a resolvatŭ cestiunea agrară, şi totŭ aşa s'a resolvatŭ şi în Bulgaria. Austria a păstratŭ vechiulŭ raportŭ între Cmeţĭ (ţĕranĭ) şi Begĭ (proprietarĭ de pĕmêntŭ.) Statulŭ ia decimea, Begulŭ treimea, plus mulţime de dărĭ moderne şi monopolurĭ, aşa că ţĕranulŭ e multŭ mai împovăratŭ în Bosnia şi Erţegovina decâtŭ sub dominaţiunea turcéscă, şi are numai acelŭ avantagiu d'a nu mai fi espusŭ arbitriului şi cruḑimei Begului.

Se póte gâci, de ce Austria a întârḑiatŭ cu resolvarea cestiunei agrare. Abstrăgêndŭ de faptulŭ că ţĕrile încă nu suntŭ în posesiunea Austriei, ca anexate, Austria pare că, de când e Kallay în fruntea administraţiunei Bosniei şi Erţegovinei, vré sĕ se sprijine pe elementulŭ mohamedanŭ, anume pe Begĭ. Dér tocmai protecţiunea, când a unei confesiunĭ, când a alteia, e stricăciósă Austriei. La începutulŭ ocupaţiunei a fostŭ protegiatŭ elementulŭ catolicŭ, aducêndu-lŭ în legătură cu aspiraţiunile de mare Croaţiă. Prin acésta s'au întărîtatŭ Sêrbii şi Mohamedanii contra Austriei. Când Kallay a ajunsŭ ministru, s'a vêḑutŭ greşéla şi începŭ a se protegia elementulŭ mohamedanŭ. Prin acésta cercurile clericale din Viena s'au amărîtŭ şi au scosŭ la lumină broşura „Presentulŭ şi viitorulŭ Bosniei“ (în contra administraţiunei austriace şi în contra Ungurilorŭ), ér printr'o altă broşură se ia în apĕrare Kallay.

Când Kallay a ajunsŭ ministru, Sêrbii din Bosnia 'şĭ-au pusŭ marĭ speranţe în elŭ. Dér se pare Kallay voesce sĕ cureţe din Bosnia totŭ ce e sêrbescŭ, până şi numele. Sub Turcĭ şcólele confesionale sêrbescĭ din Bosnia purtau de-asupra inscripţiunea „şcólă sêrbéscă«. Sub administraţiunea lui Kallay s'au înlocuitŭ aceste inscripţiunĭ cu acele de »şcólă greco-orientală«. Kallay nu recunósce poporŭ sêrbescŭ în Bosnia ci numai »poporŭ bosniacŭ«. Dér şi mai multŭ se simtŭ vĕtămaţĭ Sêrbii în afacerile lorŭ religióse. Metropolitulŭ Kosanovicĭ, iubitŭ de Sêrbĭ, fŭ constrînsŭ sĕ renunţe la postulŭ sĕu, fiindŭ că nu găsea scutŭ la guvernŭ pentru credincioşii sĕi; elŭ 'şĭ-a părăsitŭ patria, ca şi metropolitulŭ Mihailŭ din Serbia, căutândŭ scutŭ la Rusia.

Se póte ḑice, că Sêrbii suntŭ cei mai apĕsaţĭ în Bosnia şi Erţegovina. Dér nicĭ Mohamedanii, afară de câţiva Begĭ, nu suntŭ mulţămiţĭ cu administraţiunea austriacă. Mohamedanii erau învĕţaţĭ sĕ jóce pe domnii în Bosnia, de aci apoi emigrarea continuă a lorŭ. Ce privesce elementulŭ catolicŭ din Bosnia, e şi după numĕrŭ şi materialŭ şi spiritualŭ îndĕrĕptulŭ Sêrbilorŭ şi Mohamedanilorŭ.

De aci urméză, că Austria nu se póte sprijini pe poporaţiunea Bosniei şi Erţegovinei. Cine vré sĕ dominéscă acolo, ar trebui sĕ aibă pe partea sa grosulŭ poporaţiunii, pe Sêrbĭ. Când am făcutŭ atentŭ pe unŭ influentŭ bărbatŭ de statŭ asupra acestei împrejurărĭ, mi-a rĕspunsŭ: „In acéstă privinţă nu putemŭ concura cu Rusia. In Bosnia şi peste totŭ în peninsula balcanică, nu prin puterea baionetelorŭ nóstre putemŭ lucra.“ Şi tocmai fiindcă Austria nu se póte sprijini pe poporaţiunile slave din peninsula balcanică, posiţiunea ei faţă cu Rusia în tótă crisa Orientului e fórte grea. Asta se arată în Bosnia şi încă mai multŭ în Serbia. Aci totă influinţa Austriei atêrnă de cei doi ochĭ ai regelui Milanŭ.

FOILETONU.

Preţurile animalelorŭ sĕlbatice.

(Fine.)

»Clasificaţiunea următóre a preţurilorŭ are valóre pentru tóte casurile: Mai ântêiu vinŭ la rêndŭ, décă este sĕ ḑicŭ aşa, *animalele cultivate*, carĭ se potrivescŭ mai bine pentru esportŭ. Acestea au totdéuna preţurĭ marĭ. Apoi urméză animalele, carĭ numai că suntŭ blânde şi stau celŭ puţinŭ liniştite în colivia lorŭ şi nu rupŭ (sfâşiă) îndată totŭ ce vine în apropierea lorŭ. După acestea urmédă elefanţii prinşĭ de curêndŭ, carĭ suntŭ capabilĭ sĕ esecute totŭ felulŭ de drăcii posibile şi cu carĭ adeseorĭ nu este posibilŭ a sta.

»Noi avemŭ o leóică frumósă, care ne costă 6.500 de dolarĭ, unŭ leu *bine crescutŭ* în preţŭ de 1000 până la 3000 de dolarĭ,

»Unŭ tigru bunŭ costă 4000 de dolarĭ, pe câtă vreme soiurĭ mai neînsemnate se potŭ căpĕta şi cu preţulŭ de 800 de dolarĭ. Unŭ tigru este unŭ animalŭ mai maiestosŭ ca unŭ leu, şi nu suportă prinsórea aşa de bine ca acesta. Acéstă împrejurare şi greutatea de a-lŭ prinde suntŭ causa, că tigrii stau totdéuna susŭ în preţŭ. Unŭ omŭ, care este trimesŭ sĕ prindă unŭ tigru crescutŭ, voesce sĕ aibă contractulŭ sigurŭ în buzunarŭ, căcĭ a prinde unŭ tigru crescutŭ, mare, este unŭ lucru greu şi împreunatŭ cu marĭ spese.

„Unŭ ursŭ bine învĕţatŭ (dresatŭ) costă 500 de dolarĭ, în vreme ce urşii de rêndŭ, nedresaţĭ, precum îi vedemŭ pretutindenea, mai alesŭ purtaţĭ de Ţiganĭ, costă celŭ multŭ 50 până la 300 de dolarĭ. Unŭ ursŭ albŭ de ghiaţă (ursŭ dela polĭ—Polarbär), care este bine aclimatisatŭ şi póte trăi fără sĕ-i trebue obicînuita cantitate de ghiaţă de două până la trei mii de punţĭ pe ḑi, costă pe uşorŭ 3000 de dolarĭ.

„Leoparḑii brasilianĭ şi africanĭ variéză în preţŭ de 1000 până la 2000 de dolarĭ.

„Girafa este unŭ subiectŭ gingaşŭ. Timpulŭ celŭ mai lungŭ, ce ea îlŭ póte petrece în prinsóre suntŭ celŭ multŭ doi anĭ. Tare adeseorĭ se întêmplă, că ele nicĭ pe jumĕtate din timpulŭ acesta nu o potŭ duce. Greutatea cea mai mare constă în a deda pe girafele sĕ-şĭ ia mâncarea séu sĕ bea de josŭ de pe pĕmêntŭ. In starea lorŭ sĕlbatică ele beau din foile de palmĭ, carĭ adeseorĭ suntŭ formate ca paharulŭ. O cirdă mică de girafe la numĕrŭ de 15 au fostŭ vêndute odată cu 50.000 până la 100.000 de dolarĭ. Cele cinci séu şése-ḑecĭ de specii de antilope, carĭ trăescŭ în Africa, costă cele mai marĭ, precum aşa numitele *gnu*, şi unele asemenea acestora, 1000 până la 2000 de dolarĭ de unŭ capŭ.

»O cămilă costă adeseorĭ 800 până la 1000 de dolarĭ. Noi cumpĕrarămŭ odinióră eftine unŭ numĕrŭ de cămile dela unŭ speculantŭ, care făcuse nenorocósa încercare de aclimatisa aceste soiurĭ de animale în Texas. In deşerturile Asiei şi ale Africei o cămilă are mai mare preţŭ ca unŭ calŭ şi ajunge şi o vêrstă tare înaintată.

„Hipopotamii (caii de riu=hippopotamus) variază în preţurĭ fórte tare. Inainte cu cincĭ anĭ puteai de sigurŭ cumpĕra unulŭ cu 50,000 de dolarĭ, acuma însĕ credŭ, că suntŭ mai scumpĭ.

»Rinocerii (Nashorn) costă uneorĭ 3000 până la 5000 de dolarĭ.

»Maimuţele mai micĭ suntŭ mai eftine, fiindcă ele se impórtă totdéuna în numĕrŭ mai mare şi costă una adeseorĭ numai 25 de dolarĭ. Focele (numite şi viţei — séu cânĭ de mare — Seehunde, Roben lat. *phocae*) cele marĭ, precum chinopavianulŭ (Hundspavian) şi altele asemenea suntŭ cu multŭ mai scumpe şi costă adeseorĭ 1000 de dolarĭ unulŭ.

»Mulţĭ proprietarĭ de menageriă arŭ da bunĭ bucuroşĭ şi câte 10,000 de dolarĭ pentru unŭ gorila; şi cu tóte acestea în timpulŭ acesta nicĭ cu preţulŭ arĕtatŭ nu se capĕtă nicĭ unŭ esemplarŭ. Şi noi trebue sĕ ne mulţămimŭ cu chinpansĭ, carĭ încă totuşĭ costă câte 3000 de dolarĭ unulŭ.

»Unŭ struţŭ bĕtrânŭ costă de bună sémă 1000

In privinţa celorŭ ce urméză, redacţiunea fóiei „Allg. Ztg“ dice că nu póte, decâtŭ cu mare reservă, împărtăşi unele din conclusiunile esprimate de autorulŭ articulilorŭ.

In nici o ţéră din Europa nu are atâta însemnătate ca în Ungaria strigătulŭ: „Rĕsboiu cu Rusia.“ S'ar puté dice chiar, că fiăcare adevĕratŭ Maghiarŭ cade într'o óre-care tresărire nervósă, îndată ce se gândesce la rĕsboiulŭ cu Rusia. Nu numai cugetulŭ la revanşe pentru Siria (Vilagos), ci întréga siguranţă a viitorului „marelui imperiu maghiarŭ« dela Marea Adriatică până la Marea Négră atérnă de perdea ce se speră a o suferi Rusia. Dóră înainte cu câteva lunĭ ministrulŭ unguresc de honvedi a pusŭ în perspectivă, în parlamentulŭ din Pesta, rĕsboiulŭ cu Rusia ca o eventualitate a viitorului apropiatŭ.

Dér nu numai în Ungaria, ci şi în ceealaltă jumĕtate a monarchiei se crede într'unŭ rĕsboiŭ cu Rusia, care trebue sĕ se nască din desvoltarea mai departe a cestiunei Orientului. Posiţiunea Austriei în Serbia, cu tótă pretinia regelui Milanŭ, este fórte rea. Responsabilitatea pentru ultimulŭ rĕsboiu sêrbo-bulgarŭ şi pentru datoria colosală de 300 milióne francĭ a Serbiei se atribue Austriei! Tóte astea'i vinŭ bine Rusiei. Cum stau lucrurile adi în Serbia, o crisă în regenţă se póte încă întêmpla, căcĭ numai punêndu-se unŭ nou regentŭ în Serbia crede Rusia că îşi dobândesce érăşi influinţa sa în peninsulă balcanică. Periculŭ încă nu e iminentŭ, câtă vreme Rusia nu'şĭ pornesce trupele spre Bulgaria, dér cumcă Rusia îşĭ va porni armata sa spre a'şĭ redobândi influinţa sa, arată tóte semnele. Rusia nu se teme adi de nicĭ o coaliţiune şi celŭ dintêiu batalionŭ rusŭ pe pămêntulŭ bulgarŭ însemnéză revoluţiunea în Serbia (rĕsturnarea lui Milanŭ) şi acţiunea Muntenegrului contra Erţegovinei.

Şi în acestŭ momentŭ se ivesce pentru Austria tótă seriositatea situaţiunei, spre a lua o hotărîre: voesce orĭ nu marele rĕsboiu cu Rusia? Noi nu credemŭ în posibilitatea unui astfelŭ de rĕsboiu. In acéstă credinţă ne întăresce raportulŭ Germaniei atâtŭ cătră Austria câtŭ şi cătră Rusia. Amiciţia şi alianţa Germaniei cu Austria nicĭodată nu va merge aşa departe, ca armatele germane sĕ sprijinéscă pe Austria contra Rusiei. Décă Germania ar fi voitŭ acésta, ar fi avutŭ destule ocasiunĭ. In 1876 Austria ar fi întratŭ în Serbia şi n'ar fi permisŭ Rusiei sĕ trécă Dunărea Dér Austria nu numai că n'a începutŭ rĕsboiu cu Rusia, ci spre marea mâhnire a Maghiarilorŭ a permisŭ sĕ trécă voluntarii ruşĭ în 1876 prin Ungaria în Serbia.

Unŭ rĕsboiu alŭ Austriei contra Rusiei nu s'ar putea mărgini în peninsula balcanică. Teatrulŭ rĕsboiului ar cuprinde şi Galiţia şi Ungaria, şi rĕsboiulŭ ar putea fi fatalŭ pentru Austria. Acésta n'are în peninsula balcanică nicĭ unŭ singurŭ punctŭ de sprijinŭ. Dela Sava şi Dunăre până la marea Adriatică s'ar revolta întréga poporaţiune. Muntenegru ar opera în sudŭ cătră Erţegovina, pe când câteva batalióne ruse arŭ fi deajunsŭ, ca sĕ pună Bosnia în flacărĭ. Şi ce sĕ dicemŭ de Croaţia şi de Ungaria? Disposiţiunea în Croaţia e adi multŭ mai iritată contra Ungariei decâtŭ în 1848, Unŭ semnalŭ numai şi grăniţerii pornesc ca în 1848 contra Maghiarilorŭ, numai câtŭ adi n'ar fi comandaţĭ din Viena, ci de Ruşi. Şi apoi Ungaria! Nemulţămirea naţionalităţilorŭ şi ura contra asupritorilorŭ lorŭ, contra Maghiarilorŭ, e aşa de mare, încâtŭ la cea mai mică causă s'arŭ repeţi grózniceIe scene ale rĕsboiului civilŭ din 1848. România sĕ voiască numai şi pune Ardealulŭ în flacărĭ. Sêrbii în sudŭ, carĭ în 1848 şi 1849 au fostŭ în stare a ţiné în locŭ întréga armată unguréscă insurgentă, şi-ar aşeda érăşi, sprijinіţĭ de cete din Sêrbia, tabĕra lorŭ pe vechile şanţurĭ ale Românilorŭ şi arŭ cutriera Backa şi întregulŭ Bănatŭ. Cele trei milióne de Slovacĭ şi Rusniacĭ ai Ungariei óre arŭ sta ei liniştiţĭ, când Ruşii arŭ purta rĕsboiulŭ la graniţele Ungariei? Consecinţele unui rĕsboiu între Austria şi Rusia în adevĕrŭ nu se potŭ calcula!

Se crede că alianţa cu Germania oferă Austriei sorţĭ siguri de isbêndă într'unŭ rĕsboiu cu Rusia. Noi nu credemŭ că armate germane vorŭ sprijini pe Austria contra Rusiei. Mai curêndŭ credemŭ, că Germania ar face o schimbare de frontŭ în favórea Rusiei, precum se póte vedé acésta din atitudinea Germaniei în cestiunea bulgară. Intr'unŭ articulŭ în »Allg. Ztg.« din 1874 amŭ disŭ, că interesulŭ Germaniei la Dunărea de susŭ e identicŭ cu interesulŭ Rusiei la Dunărea de josŭ, şi că „începută odată marea unire a poporului germanŭ nicĭ o putere din lume nu e în stare a o împedeca, cu atâtŭ mai puţinŭ Austria, dér că ciocnirea între lumea germană şi între cea slavă e încă departe şi va veni după resolvarea cestiunii orientale.“ »Deocamdată Rusia şi Germania arŭ avé unŭ interesŭ comunŭ a transforma în înţelegere ostulŭ europénŭ. Germania la Dunărea de susŭ, Rusia la Dunărea de josŭ.«

Germania se va sili, nu-i vorbă, fiindcă e aliată cu Austria, sĕ opréscă pe acésta d'a se ciocni cu Rusia. Germania ar puté interveni, décă Rusia ar ataca posesiunea Austriei, dér pentru ceea ce ar întreprinde Rusia în peninsula balcanică contra voinţei Austriei, mai că n'ar puté interveni Germania pentru Austria. O politică orientală greşită a Austriei n'ar puté-o sprijini Germania nicĭodată.

Şi e greşită politica Austriei. Ea urmăresce ţelurĭ imposibile în peninsula balcanică, pentru ca în urmă sĕ ajungă la cele mai marĭ desamăgirĭ. Austria a urmăritŭ ţelurĭ imposibile în Italia şi în Germania, şi totŭ imposibile urmăresce şi acum în peninsula balcanică. O adevĕrată politică orientală a Austriei n'ar umbla în Orientŭ după cucerirĭ materială, ci şi-ar consolida puterile înăuntru, pentru ca sĕ lege de sine micele state creştine ale peninsulei balcanice prin comunicaţiune, prin comerciu şi prin cultură. Dér o astfelŭ de concurenţă n'ar avea sĕ se témă Austria din partea Rusiei. Orĭce altă concurenţă a Austriei cu Rusia în peninsula balcanică este cu totulŭ esclusă.

»Rĕsboiu cu Rusia“ nu se va face, câtŭ timpŭ Germania va stărui pentru pacea europénă.

SCIRILE DILEI.

Adunarea comitatensă a comitatului *Pojunŭ* a hotărîtŭ sĕ sprijinéscă petiţiunea comitatului Borşodŭ, ce sa înaintatŭ la dietă în afacerea Jansky; comitatulŭ Pojunŭ încă va înainta din parte-i o asemenea petiţiune.

—x—

In timpulŭ din urmă *colera* a luatŭ în *Seghedinŭ* dimensiunĭ mai marĭ. In ultimele 24 de óre s'au bolnăvitŭ 37 şi au muritŭ 13 persóne. Dela ivirea colerei în Seghedinŭ s'au bolnăvitŭ cu totulŭ 93 şi până acum numai 2 au fostŭ carĭ au scăpatŭ din spitalŭ vindecaţĭ; ceialalţĭ parte au muritŭ, parte se află încă sub cură.

—x—

După o statistică a viceşpanului *Barcsay* numĕrulŭ scolarilorŭ obligaţĭ a cerceta scóla în comitatulŭ *Hunedórei* este 39,090. Din aceştia 3437 suntŭ Ungurĭ, 922 Germanĭ şi 34.731 „Valahĭ.“ Cercetéză scóla peste totŭ 26,284. După confesiune: 1883 rom. cat.; 4630 gr. cat.; 18,110 gr. or.; 1028 reformaţĭ; 344 evang.; 8 unitarĭ şi 283 confes. mosaică. După naţionalitate: 2391 Maghiarĭ; 1154 Germanĭ; 22,740 Românĭ. Scolĭ cu limba de propunere maghiară suntŭ în întregŭ comitatulŭ 57; dintre acestea 30 suntŭ de statŭ, comunale 2, romano-catolice 9, de confes. helvet. ref. 13, de conf. mosaică 2, şi 1 susţinută de reuniune, — Scolĭ comunale germano-maghiare 2, româno-maghiare 6, curatŭ române 15. Acestea suntŭ scólele cu limba de propunere maghiară, ér numĕrulŭ scólelorŭ cu limba de propunere română este 254. Numĕrulŭ elevilorŭ dela scólele cu limba de propunere maghiară este 4661, dintre carĭ Maghiarĭ 1953, Germanĭ 565 şi Românĭ 2143. — N'arŭ puté autorităţile nóstre scolare respective sĕ ne esplice, cum se face că 15 scóle comunale românescĭ au limba de propunere ungurésca? Astfelŭ nĭ-se apĕră interesele nóstre scolare?

—x—

Deputatulŭ *Komjathy* s'a duelatŭ, nu ca deputatŭ ci ca Maghiarŭ, cu sublocot. *Christen.* Komjathy a rĕmasŭ neatinsŭ, pe când Christen a fostŭ rănitŭ, dér nu aşa greu cum buciuma foile unguresci.

—x—

Congregaţiunea comitatului *Alba regală* a hotărîtŭ sĕ se adreseze ministrului de finance o petiţiune pentru sistarea plăţii dărilorŭ în comunele bântuite de miserià.

—x—

Unŭ mormêntŭ romanŭ s'a descoperitŭ pe pusta Andocs. S'au găsitŭ în elŭ măi multe schelete şi numĕróse antichităţĭ, care se vorŭ dărui museului antropologicŭ.

—x—

Cetimŭ în »Românulŭ:« „Aflămŭ că guvernulŭ a permisŭ d-lui Secăşianu d'a se întórce în ţéră. Ni se spune că acéstă mĕsură a fostŭ luată în urma unei scrisorĭ ce d. Secăşianu a adresatŭ d-lui primŭ-ministru.

—x—

Unŭ congresŭ internaţionalŭ geodesicŭ se va deschide în Berlinŭ la 8 Octomvre v. România va fi representată prin d. generalŭ *Baroţi,* şefulŭ casei militare a regelui.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

Sofia, 11 Septemvre (ora 1). — Alegerile, carĭ se începŭ astădi, au fostŭ precedate deja erĭ de nisce *scene furtunóse.* **Grupe de ţĕranĭ merseră înaintea Consulatului rusescŭ cerêndŭ îndrumărĭ, dela representantulŭ rusŭ.** Consululŭ rusescŭ Nekliudoff a fostŭ primitŭ de mulţime cu strigătulŭ: *Trăiască Ţarulŭ! trăiască Rusia!* Nekliudoff a repetatŭ mai de multe orĭ adresându-se cătră mulţime, că Rusia **consideră alegerile de nevalabile şi nule.** Mulţimea s'a dusŭ apoi înaintea localului unde se afla biroulŭ electoralŭ. Aicĭ se născură **bătăi sângeróse.** Nisce Muntenegrenĭ, ce erau ascunşĭ în consulatulŭ rusescŭ **au împuşcatŭ asupra consulatului englesŭ şi a consulatului germanŭ.** In curtea consulatului rusescŭ era adunată o mare mulţime de ţĕranĭ, carĭ fură ospĕtaţĭ cu vinŭ şi cu rachiu.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureşianu**

până la 2000 de dolarĭ, deşi elŭ este o pasĕre, care trăesce scurtŭ timpŭ şi însuşĭ se chinuesce adeseorĭ până móre.

»Emo şi canarulŭ costă adeseorĭ 500 până la 1000 de dolarĭ.

„Tapirulŭ póte sĕ atingă suma de 1000 de dolarĭ décă este unŭ esemplarŭ frumosŭ. Hienele se capĕtă pentru preţulŭ de 1000 până la 2000 de dolarĭ.

„Leulŭ de mare (Seelöwe) se capĕtă aşa de rarŭ încâtŭ arŭ fi fórte greu a destina unŭ preţŭ pentru acuma.

»Şerpii marĭ, precum *boa constrictor* şi alţii costă până la 1000 de dolarĭ unulŭ şi aceia, carĭ s'au învĕţatŭ a mânca în prinsóre şi la care se póte aştepta o viéţă mai lungă, costă chiarŭ şi 3000 de dolarĭ unulŭ.

— „Câtŭ de mare capitalŭ este depusŭ la noi în America în animalele sĕlbatice?

— »Câtŭ? asta nu se póte spune lesne cu acurateţă. Cu tóte acestea afirmă unii, că se urcă peste cifra de 4,000,000 de dolarĭ. Afurisitulŭ de rĕsboiu egiptenŭ a contribuitŭ multŭ ca sĕ se urce preţurile şi mai tare, fiindcă cele mai multe animale africane trebuescŭ a fi transportate prin Egiptŭ. Insĕ, precum credŭ eu, până acuma nu se simte lipsă mare«.

Până aci omulŭ nostru de autoritate din America. In fine noi mai observămŭ, că şi în Europa se depunŭ sume marĭ în negoţulŭ cu animale sĕlbatice. Ca importătorĭ cei mai renumiţĭ suntŭ *Hagenbek* în Hamburgŭ şi *Janrach* în Londra. Grădinile zoologice din Germania, carĭ înfloresŭ totŭ mai tare, încă capĕtă multe animale ca darŭ dela căpitanĭ de corăbii, séu dela membrii ambasadelorŭ şi consulatelorŭ din cele mai depărtate ţĕrĭ transoceanice.

W. Hausmann.

Moţii şi Istrienii

III.

Vocabularulŭ cuvintelorŭ în carĭ n *se preface în* r.

(Urmare)

Vira espr. *gyiură*=vină; d. e. *gyiură pără a oacea*=vină până aicĭ.

virars espr. *gyirars*=vinarsŭ.

Unele cuvinte carĭ nu schimbă pe n *în* r.

Ciocăni, ciocănelŭ, ciocănitóre, înavuţi, împuţina, înoi, inopta, inora, întineri, întêmpina, înfăinoşa, anŭ, anumitŭ, datină, jugăni, măniosŭ, mănie, nenorocire, nenorocosŭ, pomană, cuvine, taină, tăinui, învinovăţi, rĕsbuna, străinătate, tină, tinosŭ, etc. etc.

Este evidentŭ decĭ că nu în tóte cuvintele *n* se preface în *r*.

IV

Unele cuvinte şi forme particulare întrebuinţate în graiulŭ muntenilorŭ.

A.

a amuşului = a mirosi; se dice cu deosebire despre cânii de vênatŭ când dau de urma vênatului.

acuşĭ=peste puţinŭ; d. e. *acuşĭ* va fi anulŭ de când nu ne-amŭ vĕdutŭ.

amuşĭ=tocmai; d. e. *amuşĭ* e anulŭ de când a venitŭ la noi.

amu=acum

amnu=acum. Se întrebuinţéză mai rarŭ.

agiestată şi agiustată, agiestŭ = a scuti; d. e *mulţam* că mĭ-ai *agiestat* prunculŭ = mulţumescŭ că mi-ai scutitŭ copilulŭ, séu am scutŭ, fostŭ sub *agiest.*

aievea=într'adevĕrŭ; d. e. a vorbitŭ *aievea* = (adevĕratŭ).

airlea = aiurea; într'altŭ locŭ; d. es. l'am pusŭ *airlea.*

a aduia, a băia, a ciucula, a guguli = mângâia; cuvêntulŭ din urmă, *guguli,* se întrebuinţéză şi în înţelesulŭ a *lingu*ş*i* (schmeicheln).

a oacea=aicea

armade = armată

B.

Balmoş=o mâncare de predilecţiune a muntenaului pregătită din grosciorŭ (smântână) şi făină de mălai.

bărglóză=femeă urâtă (Va urma).

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.